پەیکەری دڵ و شوان عەتوف … 1- شاهۆ عارف …

بەشی یەکەم:

(ئەگەر پێتوابێت ئەتوانیت وەکو دەرهێنەری فیلم، ویستەکانت، مەیلە سێکسیەکانت، ئارەزووە بەرزەفڕەکانت، خەیاڵبازیەکانت لە کارەکەتدا بشاریتەوە، تۆ گەوجیت).

دەیڤد فینچەر، دەرهێنەری ئەمریکی

پەیکەری دڵ یەکەمین فیلمی درێژی شوان عەتوفە
لەدوای سێ کورتە فیلمی تریەوە. لە پاش بانگەشەیەکی کەم وێنە لە شەقامە
گشتیەکان و میدیا و تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان لە ٢٠١٩\٦\٤، یەکەم ڕۆژی جەژنی ڕەمەزان،
لە سینەماکانی کوردستان نمایشکرا. ئامادەکاریەکانی نمایشی ئەم فیلمە وایکرد
پێشوازیەکی گەورەیشی لێبکرێت کە ڕەنگە هەتا ئێستا لە هیچ فیلمێکی کوردی نەکرابێت!
فیلمەکە بە بەشداری چەندین ڕووخساری کۆن و نوێ بەرهەم هاتووە. هەتا ئەم ساتەیش،
زانیاری تەواوەتی لەبارەی فیلمەکەوە لە ویکپیدیا، پەیجی فیلمەکە لە تۆڕە
کۆمەڵایەتیەکان، وێبسایتی (ئاماری نێودەوڵەتی فیلم-IMDB) بڵاونەکراوەتەوە!
بەڵام بە گوێرەی دیدارە تەلەفیزیۆنیەکانی شوان، بەر لە قۆناغی بڵاوکردنەوەی
فیلمەکە، ٤٨ دەفتەر لە بەرهەمهێنانیدا سەرفکراوە و هەتا ئێستایش بۆی تێچوونەکەی
پێنەکردوەتەوە. جێی باسە ئەم فیلمە بە ستافێکی سەراپا ناوخۆیی و لەلایەن
هەردوو کۆمپانیای کام پڕۆدەکشن و میترۆنۆمەوە بەرهەم هاتووە.

پەیکەری دڵ، بەگشتی چیرۆکی کوڕ و کچێکی عاشقە
لە دوو چینی گەدا و خانەدانی کۆمەڵگەی کوردیدا، کە لە مناڵیەوە

دەست پێدەکات،
بە بەربەستی (باوك) و (هاوڕێ)دا تێدەپەڕێت و دواتر بە پێکگەیشتن
کۆتای دێت.
دیارە بۆ گێڕانەوەی ئەم چیرۆکە کۆمەڵێك کارەکتەری زۆر هەن کە
هەوڵیانداوە
بە ڕەگەزی کۆمیدی و گۆرانی ئامێز بیگێڕنەوە. دەرەنجام فیلمەکە‌
نەك تەنیا
فیلمێکی تەواو بازرگانییە، بەڵکو هەندێکجار لە شۆ و کلیپی گۆرانی
دەچێت، نەتوانراوە
پارێزگاری لەو بنەما و پرنسیپانە بکرێت کە فیلمێکی بازرگانی پێ
دروستدەکرێت. گەورەترین
عەیبیشی ئەوەیە شوان ئەم فیلمەی وەکو هونەری ڕاستەقینە وەسفدەکات
و پێیوایە
بەم تەرزە لە هونەریش ئەبێت بە تروسکایی ساتی قەیرانەکان!
هەوڵدەدەم لەسەر
ئەم بابەتانە بدوێم، هەرچەندە پێویستە بڵێم؛ باشتربوو لەبری
نوسین بە ڤیدیۆیەکی
شیکاری خوێندنەوەم بۆ فیلمەکە بکردایە، (چونکە هەمیشە هێزی وێنە
زیاترە لەنوسین)،
بەڵام بەهۆی بەردەست نەبوونی فیلمەکەوە ئەمە نەکرا.

فیلمی بازرگانی

دابەشکردنی فیلم بەسەر بازرگانی و هونەریدا
زیاتر لەسەر مەبەست و ئامانجی گشتی فیلمەکە وەستاوەتەوە. ئەگەرچی
هەندێکجار
زەحمەتیشە بتوانیت ئەم دابەشکاریە بکەیت، بەڵام پەیکەری دڵ لە
جۆری ئەو
فیلمانەیە کە بە ئاسانی دەتوانرێت بازرگانی بوونەکەی بناسرێتەوە.

فیلمی بازرگانی بەگشتی بەو جۆرە فیلمە دەوترێت
کە بۆ چێژ و کەیفخۆشی دروست دەکرێت، وە ئامانجی سەرەکی
دروستکردنیشی قازانج
و بەدەستهێنانی پارەیە. لە فیلمی بازرگانیدا ریکلام هەیە،
براندەکان و لۆگۆکان،
هەندێکجار ناوی تەلەفیزۆنەکان و بازاڕەکان و ئەو جێگایانەی خاوەن
ناوبانگ و
سەرمایەن دەردەکەون. فیلمی بازرگانی کار لەسەر دروستکردنەوەی

وێنە باوە،
ڕۆژانەیەکان دەکات، پشت بە گۆرانیبێژ و میوزیکژەن و کەسێتیە
بەرچاو و دیارە‌کان
دەبەستێت. فیلمی بازرگانی بەجۆرێك دادەڕێژرێت سەرنجی خەڵك لە
هەموو ئاست و
تەمەنەکاندا ڕابکێشت بە بەکارھێنانی سەما و گۆرانی و تۆنی
کۆمیدی. ئەم خەسڵەتە
سەرەتاییانە بە تەواوی لە فیلمی پەیکەری دڵدا دەبینرێت. سەرباری
ئەمانە
پرۆسەی بانگەشە و ڕیکلامیشی هەتا ئاستی سواڵ و کڕوزانەوە چووە وەك
لێرەدا
دیارە (١). دەمەوێت ڕوونی بکەمەوە ئەم فیلمە نەك هەر فیلمێکی
بازرگانی بەڵکو
فیلمێکی بازرگانی خراپە و لەبری خزمەتیش دۆخی کۆمەڵگە وێرانتر
دەکات.

کۆکردنەوەی هەڵوێست، نزار، ڕێشان و نارین و کۆمەڵێك
کەسی دیکەی بە ئەزموون کە ڕووخساری دیاری تەلەفیزیۆنن و لە چەقی
سەرنجی خەڵکدان
کارێکی پێویست و زیرەکانەیە بۆ فیلمێکی بازرگانی. چونکە وەك شوان
دەڵێت: (هەریەکەیان
هەواداری خۆیان هەیە) و خزمەتی بڵاوبوونەوە و زیادکردنی بینەر
دەکەن. هەڵبەت
پۆستەری ناهونەری فیلمەکەیش هەر بۆ ئەو مەبەستە گرنگترین
کارەکتەرەکانی
ڕیزکردووە بەبێ بیرکردنەوە لە چۆنێتی ڕێکخستنیان. ئەبێت ئەو
ڕاستیەش لەبەرچاو
بگرین کە بەکارھێنانی ناوبانگی ئەکتەر بەڵگە نییە لەسەر بازرگانی
بوونی فیلمەکان.
بەڵکو هەندێکجار دەرھێنەرە بیرکەرەوە و خاوەن نیگاکان هەوڵدەدەن
لەڕێگەی
بەکارھێنانی ناوبانگی ئەکتەرەکانەوە بینەری فیلمەکانیان زیاد
بکە‌ن. فیلمەکانی
مالیك نموونەی زۆری ئەم جۆرە لە بەکارھێنانیان تێدایە. بەڵام لە
پەیکەری
دڵدا، ئەم بەکارھێنانە ناچێتە خزمەت هیچ پەیامێکی هونەری و
ئیستاتیکیەوە.

لە پەیکەری دڵدا، شوان پیشە و تایبەتمەندیەکانی زۆرێك لەم ئەکتەرانەی وەکو خۆی گواستوەتەوە بۆ ناو فیلمەکەی بەبێ کەمترین تەوزیف و گۆڕانکاری و گونجاندن.

بۆ نموونە ناوبانگ و توانای گۆرانیبێژیی هەڵوێست، جوڵە ئەکرۆبات و خۆشگۆییەکەی ڕێشان، لەژە لاژ و قسە بێ سەروبەرەکانی ئەحمەد ڕەئوف و بەیان بۆمبا… لە چوارچێوەی ئەم فیلمەدا ئەم ئەکتەرانە ناویان بۆ داتاشراوە و لەڕۆڵێکدا جێگیرکراون. بەبێ ئەوەی دەستکاری خەسڵەتەکانی ئەم کارەکتەرانە بکات لە پەیوەندیاندا بە ڕۆڵەکانیانەوە. لەمڕوەوە ئەم فیلمە بۆتە سەکۆیەك بۆ پەخشکردنەوە و نیشاندانەوەی ئەم توانایانە لە چوارچێوەیەکی گەورەتردا. لەلایەکی ترەوە پیشاندانی بێ پێچی ڕادیۆی ئێکس ئێف ئێم و کۆمپانیای نەجمەدین و کافێ و ئەزمەڕ و سەهۆڵەکە جۆرێکە لە ڕیکلام و بەکارهێنانەوەی شوێنە گشتیەکانی ژیانی ڕۆژانەی خەڵك بۆ قبوڵکردن و شیریکردنی فیلمەکە.

سیناریۆ

سیناریۆی ئەم فیلمە چیرۆکی دڵداری هەڵوێست و کەویار دەگێڕێتەوە کە لە منداڵیانەوە دەست پێدەکات، هەتا ساتی نەمانی ڕێگریەکانی ئەو دڵداریەش بەردەوام دەبێت. پلۆتی ئەم فیلمە بە خێرایی بەسەر چیرۆکەکەدا تێدەپەڕێت و چەندینجار بازەدات، لە دوو جێگەدا ماوەی بازەکان لە پلۆتەکەدا دەرەکەوێت کە چەند ساڵێکە. هەندێك لەو بازانە بە لەبەرچاوگرتنی ڕوودا و بابەتی چیرۆکەکە‌ خراپە. سەرەتا با بگەڕێینەوە بۆ کارەکتەراکان؛ هەڵوێست و نزار و ڕێشان ڕۆڵی سێ کەس دەگێڕن. کە لە منداڵیەوە هاوڕێن و لەلای مام بورهان

(ئەحمەد ڕەوف) کار دەکەن. پلۆتەکە لە تەمەنی منداڵی ئەم سێ کارەکتەوە بە نمایش و مەشقێکی خێرا دەستپێدەکات. لەم سەرەتایەوە زۆر شت دەردەکەوێت؛ هەژاری هەڵوێست، خۆشەویستیەکەی لەگەڵ کەویار، ململانێی دەروونی شێرزاد لەسەر کەویار و بەرامبەر هەڵوێست. دواتر چەند ساڵێك بەسەر چیرۆکەکەدا تێدەپەڕێت، مناڵەکان هەر لەلای مام بورهان گەورەبوون و خەریکی کارن، خۆشەویستی هەڵوێستی هەژار و کەویاری خانەدان بەرەوپێشدەچێت و گرفتی دەروونی شێرزاد زیاتر گەشە دەکات. کارەکتەری شێرزاد بە نەخۆشی جەستەیی و ململانێی دەروونییەوە گەورە دەبێت. بە یارمەتی باوکی کەویار ئەم ململانێیەی دەگۆڕێت بۆ حەقیقەتێکی تاڵ. دواجار هەڵوێست بە یارمەتیدانی لە نەخۆشیە جەستەییەکەی چاکی دەکاتەوە و لە شەڕی دەروونیدا بەرامبەر خۆی لەناوی دەبات. ئەمە چیرۆکی سەرەکی فیلمەکەیە.

لەم چیرۆکەدا چەندین کارەکتەری تر هەن، هەندێکیان یارمەتی بەرەو پێشچوونی چیرۆکەکە دەدەن و هەندێکی تریشیان هیچ ڕۆڵێکی گرنگ لە چیرۆکەکەدا ناگێڕن بەڵکو بۆ نمایش و زیادکردنی بینەری فیلمەکە دروستکراون. یەکێك لەوانە، ڕۆشانە. ئەم ئەکتەرە بەدەر لەم فیلمە لە تۆڕە کۆمەڵایەتیەکاندا خاوەنی کۆمەڵە ڤیدیۆیەکە، کە بە زمانێکی کۆمیدی ڕەخنەی کۆمەڵایەتی و نەریتە کلتوریەکان دەکات. ڕۆشان (هیوا)، کوڕێکی بزێوە، توانایەکی باشی دەربڕینی زارەکی و ڕووخساری هەیە. هەر بەم سیفەتانەوە لە فیلمەکەدا بەکارهێنراوەتەوە لەکاتێدا هیچ گرنگیەکی ئەوتۆی نییە! کارەکتەری هیوا، کارەکتەرێکی گاڵتەچی و هەزەلیە، ئەم کارەکتەرە نە لەڕووی تێماییەوە نە لەڕووی گرنگیەوە لە درامای فیلمەکەدا جێگەی نەگرتووە، لەکاتێکدا وەکو کارەکتەرێکی سەرەکی لە پلۆتەکەدا زەمەن ئەکوژێت. ڕەنگە بەکارهێنانی بۆ ئەم دوو مەبەستە بووبێت؛ لەلایەك هاوتەریبی بابەت لەگەڵ هەڵوێستدا دروست بکات. کە هەردووکیان بە دوو شێوەی جیاواز دەیانەوێت زەواج بکەن.

لەلایەکی تریشەوە وەکو ڕەگەزێکی کۆمیدی لە فیلمەکەدا ئامادەیی هەیە. لە یەکەمدا، ئارەزووەکەی هیوا بۆ زەواج هیچ لێکچوون و دژیەکیەکی لەگەڵ ئەوەی هەڵوێستدا نییە. لانی کەم ڕوون نییە کە بۆچی هیوا ئەیەوێت ژن بهێنێت؟ ژنەکەی سەر بە چ چینێکە؟ دروستکردنی ئەو مەسەلەی ژنهێنانە جگە لە دروستکردنی ململانێیەکی کۆمیدی -ناپێویست- لەنێوان هیوا و باوکیدا و سازکردنی ئاهەنگێکی سەیر و سەمەرە کە هەڵوێست و شێرزاد شەڕی خۆیانی تێدا بکەن هیچی تری لێ بەرهەم نایەت. لە دووەمدا، سیفەتە کۆمیدیەکانی ڕۆڵشان لەگەڵ ناوەڕۆك و مەبەستی فیلمەکەدا یەکناگرنەوە. بۆ نموونە ئەو فیشقیات و تەشقەڵانەی کە لەگەڵ باوك و هاوڕێکانیدا دەیکات لە ڕوویماناوە هیچ زیادەیەکی نەخستۆتە سەر فیلمەکە و ڕۆڵی کاریگەر لە ئاڕاستەی ڕووداوەکاندا ناگۆڕێت. لەڕاستیدا ئەمە تەنیا ڕۆڵەکەی هیوا نییە کە بەمشێوەیەیە، بەڵکو کۆمیدی بوونی دایك و باوکی هیوا و تەواوی کۆمیدیای فیلمەکە لە پێناو کۆمیدی بووندایە.

کۆمیدیا لە هونەردا ڕەگەزێکە کە ئەکرێت زۆر شتی پێ بوترێت و زۆر شتی لێوە دروستکرێت. بەڵام لەم فیلمەدا کۆمیدیا قسەی قۆڕ و فڕتە فڕتە. هەر بۆ نموونە ئەوکاتەی مام بورهان ئەڵێت (ئەوە تۆ منیت یان من تۆم). ئەم ڕستەیە کە مانایەکی فیکری و فەلسەفی هەیە لە کۆنتێکستی ئەم فیلمەدا هیچ ئیش ناکات. سەرباری پاسیڤبوونی ڕەگەزی کۆمیدی، زیادەڕۆیی زۆریشی تێدا کراوە کە لەگەڵ واقیعیەتی فیلمەکەدا یەکناگرێتەوە. دیمەنی گۆڕستانەکە ئەوکاتەی شێرزاد دەنێژرێت، یاخود لە دیمەنی ئاهەنگەکەدا قسە بۆ سەر و بەرەکانی مام بورهان و هیوای کوڕی زیاترە لەوەی کە ئەو دۆخە ئەیخوازێت. بە کورتی کارەکتەری هیوا خاوەن هیچ قوڵایی و کاریگەریەك نییە لە پەیکەری دەقدا. ئەوە تەنیا هیوا نییە کە بەزۆر خراوەتە چیرۆکەکەوە، خوشکەکەی هەڵوێستیش ئەرکێکی زۆر کەم و بێسودی بە بەراوورد بە دەرکەوتنی هەیە. ئەم کچە لە سەرەتاوە بۆ کۆتایی خراوەتە خزمەت هەڵوێستەوە و چاودێرێکی بێدەنگی ئەو پەیوەندیەیە

بەبێ ئەوەی
هیچ بزانین لەبارەی خۆیەوە! یاخود دایکی کەویار، لیبۆکێك کە لە
هیچ جێگەیەکدا
کەمترین بەرگری لە کچەکەی ناکات! هەروەها جێکردنەوەی
کارەکتەرەکانی بەیان
بۆمبا و دایکی شێرزادیش جگە لە مەبەستی زیادکردنی بینەر هیچ
بەهانەیەکی لۆژیکی
نییە بۆ ئامادەییان.

کێشەی سەرەکی ئەم سیناریۆیە جگە لە زۆر و
بۆری کارەکتەرەکان، بەکارهێنانی خراپی ڕەگەزی تراژیدی و کۆمیدی
پێکەوە. کێشەکێ
هەر لە سەرەتاوە لەوێدا دروست ئەبێت کە شوان هیچ تێگەیشتنێکی
سەرەتایی بۆ
ئەم دوو ڕەگەزە نییە. نازانێت چۆن و کەی و لە کوێدا پێویستە
کارەکتەرەکانی
غەمگین یان شادمان بن، کەشی فیلمەکەی میلانکۆلی یان خۆشی ئامێز
بێت. وەك دیارە
هیچ تێگەیشتن و پلانێکی پێشوەختەی بۆ ئەم کردەوانە و ساتی
دەرکەوتنیان نییە.
لەڕاستیشدا دەرهێنەری فیلمێکی بازرگانی نابێت چاوەڕێی ئەم ئاستە
لەبیرکردنەوەی
لێبکرێت. بەڵام کێشەکە لەوێدایە، شوان نەیتوانیوە تەمسیل و ڕیتمی
فیلمەکەی
بە نەرمی لەنێوا گریان و پێکەنین و بارە دەروونیەکاندا بجوڵێنێت.
بیربکەنەوە
لە دیمەنی گۆشت برژاندنەکە، کەویار چەند بۆپێلێ لەو دونیا
بەرینەدا دەکەوێتە
دەروونی تەنگ و تاری خۆیەوە. یاخود هیوا کە لە جێگەیەکدا بەجۆرێك
پێدەکەنێت
و مۆن دەبێتەوە سەر لە بینەر دەشێوێنێت کە ڕوون نییە خۆشحاڵە یان
بێتاقەتە!
ئەم کەموکورتیانەی مۆنتاژ و دەرهێنان لە زۆر جێگەی فیلمەکەدا
دەرکەوێت کە
ناتوانێت پارێزگاری لە ڕیتم و ڕەگەز بکات.

گرێی فیلمەکە لە ململانێی دەروونی شێرزادەوە

بەرامبەر هەڵوێست دروست دەبێت، لەوکاتەوەی هەڵوێست و کەویار هەموو جارێك، ئەزمەڕ و گۆیژە وەکو شوێنی ژوانەکانیان هەڵدەبژێرن! خێزانێك کە هەر لە مناڵیەوە ڕێگری لە کچەکەیان بکەن پەیوەندی لەگەڵ کوڕێکدا هەبێت، سەیرە کە کچەکەیان ئەوەندە ئاسان ئەتوانێت هەموو جارێك بۆ یاخترین شوێن لەگەڵ ئەو کوڕەدا بچێت. ئەمە لاوازی دەرهێنانە کە جارێك شوێنی بەرکەوتنیانی نەگۆڕیوە. ئەم ململانێ و ڕێگریەی شێرزاد بە بوونی باوکی کەویار ئەگۆڕێت بۆ ترازانێکی کۆمەڵایەتی و دەرەئەنجام هەڵوێست و کەویار جیا ئەبنەوە و کەویار کە دیار نییە چۆن، ڕازیدەبێت بە زەواجکردنی لەگەڵ شێرزاد. ئەمە ئەو بازەیە کە نەدەبوو بەسەر چیرۆکەکەدا بدرایە. دواتر و دوای مردنی شێرزاد، بەبێ حسابکردن بۆ ڕێگر و بەربەستی سەرەکی کە باوکی کەویارە، ئەو دوو عاشقە جارێکی تر لەیەکتر نزیك ئەبنەوە!

---

(١)

/https://www.facebook.com/peykeridll/videos/2286177331605536

-—————————————

ماویەتی…